

Slovenski Dom.

Napredno kmetско glasilo.

Izhaja vsako soboto in velja za vse leto za Avstro-Ogrsko 3 krone, za Nemčijo in druge dežele 4 krone, za Ameriko 1 dolar.

Posamezne številke veljajo 10 vinarjev.

Za oznanila se računa: trlistopna petit-vrsta 14 vin., vsa stran 48 K, pol strani 24 K, četrt strani 12 K, osmlina strani 6 K. Pri vseletni Inserciji primeren popust.

Dopisi se naj frankirajo in pošiljajo na uredništvo »Slovenskega Doma« v Ljubljani, Knaflova ulica št. 5. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina in oglasi se naj pošiljajo na upravništvo »Slov. Doma« v Ljubljani.

Ljudstvo in duhovnik.

(Dopis s kmetov.)

Pravzaprav bi se moralo reči: duhovnik in ljudstvo. Tako stoji v zadnjem »Domoljubu«. Če sem tudi kot kmet bolj okoren v pisavi, vendar se pripravim, da v našem listu »Slovenski Dom« povem, da ni tako med nami kmeti in duhovniki kot se opisuje v »Domoljubu«. Seveda se pod besedo ljudstvo zastopi nas kmete, kajti te še v veliki meri znajo slepiti, da večina, vsi pa tudi ne več, še verjame, da je duhovnik res to kot ga »Domoljub« opisuje. Ne pravimo in ne zametujemo dobrih, pametnih in res za ljudstvo vnetih duhovnikov. A teh je pa dandanes tako malo, da se že ne more več o takih govoriti. So res že prave bele vrane.

Večina naše duhovščine, mlajše izza časa prejšnjega in sedanjega škofa, je vse prej kot dobra, za dušni in tudi posvetni blagor svojih vernikov, predvsem nas kmetov, vneti in požrtvovalni. Res da je največ duhovnikov doma s kmetov. Tudi službujejo večinoma po kmetih, a vendar popolnoma pozabijo na svoj domači rojstni kraj. Znancev izza mladih let nočejo nič več poznati, če jih slučajno kje srečajo, se potuhnejo, da jih ni treba nagovarjati ali pa odgovarjati. Pač nekaj pa moramo priznati. Če še živi v domačem kraju kaka petična teta, o okrog te se že še sučejo, dokler ne izplevejo iz nje zadnjih hranilničnih bukvic.

Za denar pa vse! To vidimo tudi mi kmetje, kako se dela med bogatim in revnim. Bogatine že radi obiskujejo ob različnih priložnostih, a nas beračev se pa najraje ogibljuje. Posebno vneti so še za svoje petične pristaše. V takih hišah je vse najbolj krščansko, če tudi se preklinja; zakonsko življenje v takih hišah postavlja za zgled drugim, če tudi je vse prej kot čednostno. Pa pri takih to narava zahteva in je treba vse vzeti za dobro in spregledati. Vse drugače je pri takih, ki slepo ne gredo za njimi. Tu je pa že vsak pezdin največje bruno. Pa še drugače so današnji duhovniki v večini sovražni in maščevalni

nad vsakim, ki se jim zameri, posebno pa še nad političnimi nasprotniki, in naj bodo ti še tako verni in dobri. Ti ne trpe, posebno pri nas na kmetih nobenega nasprotovanja in ugovora. Kdor se predrzne kaj takega, ta je vsemu izpostavljen. Tu pa ti gospodje nimajo nobenega usmiljenja.

No, pa kaj bi se čudili našim fajmoštrom in kaplanom, ko vemo, da niso najbistrejše glave, če so tako zarukani, da delajo ravno nasprotno od tega, kar nas uči Kristusova vera, ko pa celo tako učen duhovnik kot je doktor Sv. pisma, dr. Krek, uči javno, politične nasprotnike pobiti in jih pometati v grape! Nimajo ne teh lepih lastnosti kot se jih opisuje v »Domoljubu«. Imeti bi jih morali. Imajo pa bolj svojstva nekdanjih turških paš, kot bremo v povestih. So ošabni, gospodstvaželnji in grabežljivi. Vsak hoče biti prvi v občini. Berač potem čez vse. Le naj se ta ali oni kmet ustavi, brž ima tožbo na vratu. Da bi pa bili tako ubožni in slabo plačani, pa tudi ni res. Pri nas na kmetih ima večinoma skoro vsak župnik prvo in največje posestvo. Zraven tega pa vleče še lepe dohodke v denarjih. Povrh je pa treba še vse, kakor se že tudi med nami kmeti govori, vsak zakrament drago plačati. Zakaj pa ponavadi skoro vsak duhovnik zapusti lepe tisočake z malimi izjemami. Koliko je pa kmetov, ki zapuste tisočake?

No, pa saj vemo, tudi nam kmetom so se jele odpirati oči zadnji čas. Začeli smo spoznavati, da ni vse tako kot bi moralo biti. Duhovniki se vmešavajo v vse posvetne zadeve, te so zanje važnejše kot božji nauki in res njih pravi ponižni duhovski poklic. Tudi ni res, da bi duhovni še imeli med nami kmeti tak ugled kot se ga opisuje v »Domoljubu«. Da ga nimajo in ga bodo še vedno manj imeli, so sami krivi. V »Domoljubu« se govori tudi, koliko dobrega so storili duhovni po zadrugah, ki so jih ustanovili in potem nesebično vodili. Tu se pa mora človek kar za glavo prijeti. Zapravili so nam pač veliko. Marsikatero trdno posestvo je šlo ravno po zaslugi duhovnov na boben. In ko je polom tu, se navadno hitro prestavi dotičnega

duhovnika z enega na drugi konec naše dežele.

Nekaj jih še vjamete s takimi slavečimi popisi. No, pa teh je vedno manj. Zakaj se pa niste potegnili za kmeta prejšnje čase, ko je moral krivično opravljati tlako in dajati desetino? Nikjer, ali pa le redkoma je brati v zgodovini, da bi se bil ta ali oni duhoven, o škofih že celo ne, potegnil za naše pravice. Takrat ni bilo treba, saj smo še spali in imeli vse za zlato, kar je prišlo od vas. Danes je pa drugače. Tudi mi kmetje že spregledujemo in že dobro ločimo pravo žito od plevla.

Sicer pa vsa čast in spoštovanje pravi duhovnom!

Takih je pa med današnjimi bore malo. Vse prej, nazadnje kot nekaka obrt je še le duhovska služba. Politika in agitacija je prvo, bodisi v taki ali drugačni obliki. Kakor je bilo to drugod v drugih deželah in državah pogibelj duhovščine, ker se je le s posvetnimi zadevami pečala, tako bo tudi pri nas prej kot mislite, magari če vsak teden spišete še tak slavospev, in naj ga spiše tudi sam škof.

Dogodki v Albaniji.

Morda se še nikoli ni o nobeni državi pisalo toliko kakor se danes piše o roparski Albaniji. Avstrijski in italijanski diplomaciji je ta nič vredna dežela kot punčica v očesu in vse evropske velesile imajo doli svoje vojake in svoje ladje. O priliki smo že razložili, kaj je vzrok, da se Avstrija in Italija toliko trudita za to skalnato deželo z roparskimi prebivalci. Nobena se namreč ne sme polastiti ožine Otranto na Jadranskem morju, ki je takorekoč gospodar nad Jadranskim morjem.

Za lase privlečena ustanovitev samostojne albanske države je zgrešena stvar. Komaj par mesecev ji vlada knez Wied in že je moral bežati pred lastnimi podaniki na ladjo. Vstaši se zbirajo okrog Drača, toda če ga bodo napadli, je še veliko vprašanje. Kneza bi gotovo takoj pohrustali, toda avstrijski in italijanski vojaki in še vojne ladje so jim zelo na potu.

Med tem pa na tihem intrigrirata tako Avstrija kakor Italija, ki bi obe najraje zasedli to ubožno deželo. Knez Wied se drži bolj Avstrije, zato se naklanja Italija vstajem in pred kratkim je albanska vlada dala aretirati nekega italijanskega polkovnika in nekega profesorja, ki sta bila v zvezi z vstaši. Komaj je to italijanski poslanik zvedel, je zagrozil vladi z italijanskimi mornarji in vlada je morala izpustiti vjetnika ter še ponižno prositi za odpuščanje. Vedno spletkarijo na tihem privrženci ene ali druge države, dočim veljata v javnosti Avstrija in Italija kot najboljši zaveznici. Toda glede spletk v Draču in Albaniji zavlačata druga na drugo krivdo, češ, da je eden ali drug poslanik kriv.

Kakor zatrjujejo v poučenih političnih krogih, se vrše sedaj pogajanja med dunajskim in rimskim kabinetom, da se odpokličeta iz Drača oba poslanika obeh zaveznic, barona Löwentala in barona Aliottija. Sedaj gre samo še za čas, kdaj se naj to zgodi.

Seveda s tem ne bo nič boljše, ker bo sta nova poslanika morala istotako spletkariti, če hočeta ustreči svojim vladam.

Albanija je pravzaprav jabolko, ki ga hočeta obe državi imeti, a se ga ne upata prijeti. Mislita si pa: enkrat bo že zrelo in bo padlo eni ali drugi v naročje. Tedaj bo pa to vzrok krvave vojne z Lahij in tega si nikakor ne želimo. Boljše je še, da Albanci žro naše milijone, kakor da bi se radi njih prelivala dragocena človeška kri.

Shod v Postojni.

V nedeljo dne 7. t. m. sta sklicala postojnski župan Lavrenčič in deželni odbornik dr. Triller javen shod v Postojni, da javno odgovorita na brezprimerne lopovstvo, ki ga je vprizorila polovica deželnega odbora Lampe, Pegan in Zajec v svrhu volilne sleparije, da se onemogoči izvolitev Josipa Lavrenčiča za notranjskega državnega poslanca.

Shoda v Narodnem hotelu se je udeležilo toliko volilcev, da je bila velika dvorana z galerijo vred do zadnjega kotička zasedena.

Za predsednika shodu je bil izvoljen gospod Arko, ki je najprej dal besedo županu Lavrenčiču. Ta je le z njemu lastno vestnostjo, ki ga diči kot dobrega gospodarja, na podlagi številko pjasnjeval gospodarstvo mesta, mestne dolgove, potrebo proračunov in zlasti dokazal laž, da bi imelo mesto 600.000 K dolga in da bi pod njegovim županovanjem ti dolgovi nastali. Tako politična občina kakor tudi mesto Postojna skupaj imata nekaj čez 500.000 K dolga, ki se je pa napravil le za potrebne investicije in z dovoljenjem deželnega odbora in sicer sedanjega. Toda klerikalci vpijejo, da so se izvršile nerednosti. Če so take stvari nerednosti, potem tudi sedanji župan ni odgovoren za-

nje in je bil le volilni manever, ko je klerikalno časopisje pisalo, da bo župan Lavrenčič odstavljen, ker so nerednosti v gospodarstvu in 600.000 K dolga, na katerem je on nedolžen. Vsa gonja proti Postojni izvira iz političnih nagibov, kar je vsakemu slepcu znano, ker si dovoljujejo Postojnčani imeti svoje mnenje, ki je različno od klerikalnega. Toda tudi kranjske strahovlade bo enkrat konec!

Burno odobravanje je sledilo vestnemu in s številkami podprtemu poročilu.

Deželni odbornik dr. K. Triller, ki je začetkom govora poudarjal:

»Z mirno vestjo lahko rečem: Če bi v deželi kranjski vladale normalne razmere, če bi se ne bil izvršil v deželnem zboru akt brutalne sile, v deželnem odboru pa najostrejša graje vredna manipulacija, bi danes stal pred vami vaš župan gospod Lavrenčič kot vaš izvoljeni deželni in državni poslanec. Če temu danes ni tako, so temu krive nenormalne, krivične razmere v naši deželi.«

Dalje je pojasnil, kakšna protizakonita in nečuvena krivica se je prigodila županu Lavrenčiču, ko je bil njegov deželnozbornski mandat razveljavljen. Celo vlada, ki je nasproti klerikalcem do skrajnosti popustljiva, se je postavila po robu ter se sklicevala na odločbe najvišjih sodišč, po katerih se že 30 let voli tako, kakor se je zadnjokrat volilo. Klerikalci so pa izvršili surovo nasilje ter kljub temu razveljavili mandata notranjskih in dolenskih mest in trgov.

Dr. Triller je tudi pojasnil, zakaj se nova volitev dveh poslancev zavlačuje. Govori se, da pojde sedanji deželni predsednik v pokoj. On sam ne more snesti besede, ki jo je dal deželnemu zboru, da se volilni okraji ne smejo spremeniti, — njegov naslednik pa to lahko stori.

Nato je prešel govornik na zadnjo lumparijo pri državnozbornski volitvi. Rekel je, da so s tem klerikalci zagrešili greh, ki ne sme biti nikdar pozabljen, ki se mora ohraniti v spominu še našim potomcem v dokaz, kako se je gazilo v prah na Kranjskem pod vlado S. L. S. najprimitivnejše pojme politične dostojnosti in javne morale.

Povedal je, kako nepravilno je bil sklenjen sklep, da se deželni vladi predlaga razpust gospodarskega odbora v Postojni, ker se ni storil v skupni seji. Če se pa kaka majhna stvar sklene potom okrožnice, se mora okrožnica predložiti vsem deželnim odbornikom, in če le eden ugovarja, se mora obravnavati v skupni seji. V seji deželnega odbora pa tega niso hoteli storiti, ker bi prišel sklep poprej v javnost in bi ne mogli z njim vplivati v zadnjem trenutku na volilce. Sam je dopoldne in popoldne uradoval v deželnem odboru, toda okrožnice mu niso predložili kakor tudi ne deželnemu odborniku grofu Barbotu. Zato se niti s tem ne morejo zagovarjati, da ga ni bilo v dvorcu,

da bi se mu na znanje dalo. Tako so neodkrito in nepošteno postopali in se je zlorabljala **uradna oblast najvišje deželne avtonomne korporacije, ki je postala prostor za navadno strankarsko kantino najnižje vrste, v kakoršni edini se je mogla sfabricirati smrdeča volilna bomba z dne 18. maja t. l.!**

Nato se je govornik dotaknil splošnega položaja v deželi in zlasti poudarjal, da deželna blagajna ne bi nikdar ne smela biti tudi le na videz strankarska blagajna. Omenjal je strahoviti terorizem, ki se izvršuje nad učiteljstvom, in grajal vlado, ki dopušča take nasilnosti. Zakaj to vlada dela, je vzrok ta, da so na Dunaju mnenja, da je le klerikalna stranka na Kranjskem edina patriotična in krščanska stranka. Govornik pa pravi:

Slovenski narod je v svoji celoti in ne glede na razne stranke patriotičen in dinastičen, slovenski narod je v svoji celoti in ne glede na stranke krščanskega kulturnega prepričanja, in nezaslišana laž je, da narodno-napredna stranka ubija dinastični ali krščanski čut. (Pritrjevanje.)

H koncu pravi govornik:

Komur je na tem, da sedanje neznosne razmere v naši deželi že enkrat prenehajo, da preneha najhujše nasilstvo, ta se ne sme strašiti boja, kakor se ga ni strašil vaš župan gospod Lavrenčič. (Burno pritrdjevanje. Klici: Živel Lavrenčič!) **Izid zadnjih volitev je pokazal, da dan odrešitve ni več daleč. Zadnja je padla Notranjska in prv naj bi zopet vstala! Z lažjo in sleparijo je klerikalna stranka zmagala, toda zmagovala ne bo!**

Govorila sta nato še gosp. Dekleva, ki je ovrigel laši »Slovenca« glede svoje osebe, in pa g. Bolgar glede premovanja telet. Predsednik je nato zaključil krasno uspeli shod.

RAZGLLED PO SVETU.

† Tadija Smičiklas.

V Zagrebu je v ponedeljek zjutraj umrl velik učenjak predsednik Jugoslovanske akademije znanosti gospod Tadija Smičiklas.

Nova balkanska zveza?

»Novoje Vremja« poroča, da je poročal Talaat beg ministrskemu svetu v Carigradu o svojem bivanju v Bukarešti ter mu sporočil, da je Romunska pripravljena, po pogajanjih v Konstanci, začeti s pogajanjih glede nove balkanske zveze, kateri naj bi pristopile Turčija, Romunska, Srbija, Grška in Črna gora. Bolgarska bi bila potem prisiljena pristopiti k novi zvezi.

Knez in vstaši.

Z Dunaja in zopet samo z Dunaja prihajajo poročila, da je Drač edaj tako utrjen, da se bo mogel upirati navalu vstajev, katerega pa baje niti ni več pričakovati. Predstraže stoje baje že dve uri pred

mestom. Od Ljušne sem namerava baje stotnik Ibrahim napad na Elbasan. Za 3000 vojakov poveljnika Prenk Bib Dode pri Lješju je baje odšlo 300 zabojev orožja in municije. Knez je storil vse, da vstajo s silo potlači. Isto poročilo pravi, da je iz Epira kakih 2500 mož na poti proti Elbasanu in Ahmed beg Mati stoji s četami na meji Malisije. — Preko Trsta poročajo, da je prevzel turški častnik Kemal beg vodstvo vstašev v Luccheni. V pismu, ki ga prinaša »Tanin«, sporoča, da so vstaši trdno odločeni pregnati kneza Viljema. Dosegli so že mnogo uspeha in bodo v kratkem dosegli svoj cilj. Muzlimanski Albanci ne bodo nikdar priznali kneza, ki ni muzliman. Iz notranjosti dežele prihajajo poročila, da agitira agent neke tovarne za vermut, italijanski častnik Coro, za vojvodo Abruškega, da ga postavi na knežji prestol. Coro je bil baje v zvezi s polkovnikom Muricchijom.

Kriza v Srbiji.

Tudi v Srbiji še ni sestavljeno novo ministrstvo po odstopu Pašiča. Stranke si med seboj nasprotujejo in končno ne bo preostalo kralju Petru drugega, kakor izročiti sestavo ministrstva zopet Pašiču.

Turčija preganja Grke.

Po vsej Turčiji preganjajo Grke, jim zapirajo šole, izganjajo iz cerkev ter jim te podirajo. Grške žene in otroke mučijo in more. Vsled tega je grški patrijarh v Carigradu dal zapreti vse grške šole in cerkve po Turčiji.

Štrajk v Italiji.

V primorskem mestu Ankoni niso pustili delavcem prirediti shoda. Vsled tega so priredili demonstracijo po mestu. Policisti so streljali nanje, da je bilo ranjenih nebroj oseb in ena ubita. Delavci so proglasili generalni štrajk in drugi dan je bilo vse mrtvo po mestu. Prodajalnice so bile zaprte, tramvaj ni vozil in je sploh vse delo počivalo. Zaradi solidarnosti so delavci tudi v Rimu proglasili 24urni štrajk.

Kriza na Francoskem.

Kakor smo poročali, je odstopilo francosko ministrstvo in predsednik republike Poincare še zdaj ni našel naslednikov. Najbrž sestavi ministrstvo senator Ribot.

Sufragetke.

V Rayneju so razdejavale sufragetke vse spomenike na pokopališču in razkopale tudi grobove.

SLOVENIJA.

s **Notranjska državnozborska volitev**, pri kateri so si klerikalci pomagali z najgršimi lopovščinami, bo imela prav izdaten odziv pri sodišču. Čuje se, da ima justica že celo vrsto klerikalnih sleparjev na piki in jih bo polagoma postavila pred kazensko sodišče. Radovedni smo le, če se bo sodno postopanje raztegnilo tudi na

Lampeta in Pegana. Ta dva spadata vendar po božjih in človeških postavah pod ključ, kajti vodstvo klerikalne sleparije pri državnozborski volitvi je bilo v rokah teh dveh odličnih reprezentantov katoliške morale.

s **Za ljubljanski sokolski zlet** se pridno pripravlja vse slovansko Sokolstvo. Srbsko Sokolstvo s Hrvatskega (župi krajiška in fruškogorska) pohiti v Ljubljano v prav velikem številu in sicer pridejo tudi kmetijski Sokoli, nekaka posebnost srbske krajiške župe, ki je zelo delavna. Sedaj se je ustanovila srbska sokolska župa na Ogrskem se sedežem v Novem Sadu. Ta najmlajša srbska sokolska župa pošlje v Ljubljano 150 članov in 30 članic, od tega 80 telovadcev. Na zlet pridejo v velikem številu tudi srbski Sokoli iz Bosne-Hercegovine, Srbije in Črne gore. Samo po sebi se razume, da prihitijo na zlet v velikem številu tudi hrvaški in češki Sokoli.

s **Cvetlični dan za Ciril-Methodovo družbo** se je vršil v nedeljo v Ljubljani. Polovica Ljubljane je bila v »ročcah«, toda le okinčana s cveticami. Pridne gospodične so marljivo prodajale cvetke in popoldne se je vršila ljudska veselica, ki je zopet donesla naši prekornosti družbi nekaj podpore. Upamo, da je družba, ki je zelo potrebna denarja, pridobila s cvetličnim dnevom par tisočakov. Podpirajte tudi na deželi našo ljubljeno družbo!

s **Iz deželnega odbora.** Pritrdi se vladnemu načrtu izvršilne naredbe k vodnemu zakonu. — **Vodna preskrba Vipavske doline** se uredi na ta način, da se predvsem že obstoječi vodovod Vrhopolje - Duplje okrepi z novimi dotoki in podaljša do Vipave. Budanje, Severska vas in Dolenje dobe posebne vodovode. Za ostalo dolino pa je projektirano zajetje močnega studenca ob državni cesti pod Razdrtim, vendar se o tem projektu pozivlje še mnenje vseh prizadetih občin. — Ker nameravajo lastniki blejskega gradu gozd na grajskem griču posekati, se naprosi deželno vlado, da to prepreči, ker bi se sicer grdo kazila postranska slika. — Sklene se, proučiti vprašanje, je-li bi ne kazalo zgraditi v Ljubljani posebno orožniško postajo na deželnem svetu ob Gosposki in Salendrovi ulici. — Fasade deželnega gledališča se popolnoma obnovi ter streho temeljito popravi. Dotični stroški, približno 20.000 kron, se pokrijejo začasno iz blagajniških preostankov. — V svrhu povzdige lončarske obrti se dovoli za gradbo moderne peči v Mlaki pri Komendi polovica stroškov, to je najvišji znesek 4000 kron, ako ostalo polovico prispeva država. — Ponovno prošnjo meščanskih učiteljev za regulacijo plač, oziroma vštetje let, večina odkloni. — Prošnja za ustanovitev neke nove šole na Kočevskem, za katero je nemški šulferajn že zgradil poslopje, se iz načelnih razlogov odkloni. —

Odkloni se regulativ za dovoljenje podpor ponesrečenim gasilcem iz dotičnega 1% gasilskega sklada. — Nasvetu za razpust gospodarskega odbora v Postojni deželna vlada še ni pritrdila ter zahteva nadaljna pojasnila. Večina sklene, da se predloži vladi celotni revizijski operat. — Poročilo o reviziji mestne občine ljubljanske, obsegajoče 325 strani, se predvsem predloži vsem deželnim odbornikom v študiranje.

s **Vse hočejo uničiti!** Letos sta začela izhajati v Ljubljani strokovna časopisa »Gostilničar« za slovenske gostilničarje in »Obrtni Vestnik« za slovenske obrtnike sploh. Oba lista sta jako dobra in skušata v slovenskih obrtnikih vzbuditi čut skupnosti in napredka. Zato poučujeta obrtnike v vseh potrebnih stvareh, dajeta pravne nasvete in sploh izobrazujeta obrtni stan. Politike se niti ne dotakneta, ker imata na strokovnem polju dovolj dela, če hočeta vzbuditi stanovsko zavest slovenskih obrtnikov. Vsak razsoden Slovenec mora spoznati, kako potrebna sta lista in le veseliti se mora, da sploh izhajata pri tako malem narodu. Klerikalcem pa ni nič za korist naroda, ne za korist posameznih stanov. Kar ne diši klerikalno, kar se ne tiska v »Katoliški tiskarni«, se mora uničiti. Poneumnjevalni »Domoljub« in za njim »Slovenec«, sta začela napadati oba lista in pozivljati somišljenike, naj pošiljajo lista nazaj. Sami ne morejo kaj koristnega in poučnega napraviti, zato skušajo uničiti tudi ono koristno delo, ki jo započnejo drugi. Sami prav dobro uvidevajo, da bi lista prav tako koristila klerikalnim kakor drugim obrtnikom.

s **Kaj je z župnikom Riharjem?** Kakor je znano, je župnik v Mekinjah Rihar na dan deželnozborske volitve kot predsednik volilne komisije med volilnim aktom **kradel** napredne glasovnice. Proti njemu je bila uvedena kazenska preiskava in že pred tedni bi se imela vršiti proti njemu sodna obravnava. Toda dan pred obravnavo je župnik izginil, češ, da je — obolel na duhu« in da so ga prepeljali v neki sanatorij. Obravnava je bila preložena in od tistega časa ni bilo o njem in o njegovi stvari prav ničesar slišati. Sedaj pa smo izvedeli, da biva župnik Rihar zdrav, čil in čvrst v Gradcu, se udobno izprehaja po mestu in hodi pit pivo in čitat časopise v restavraciji »Steirerhof«. Zato imamo priče! Za sodišče je on seveda še — »duševno bolan« in se nahaja na — »zdravljenju« v kakem sanatoriju. Tako se sme »božji namestnik« odtegovati roki pravice! Vprašamo sodno oblast, če ji je znano, da jo župnik Rihar vleče za nos in se vesel, zdrav in čil udobno zabava v Gradcu in brije norce iz vseh, ki so mu šli na lep v prepričanju, da ni duševno normalen?

s **Obtožnica proti ljubljanskemu škofu.** Pod tem naslovom piše »Die Wartburg«: »Dne 22. januarja je bila v poslanski zbor-

nici imunizirana neka v Ameriki izišla knjiga. »Škof proti župniku«, ji je naslov. Iz povesti o zatiranju nasilno vpokojenega župnika Berceta iz Sore, si lahko pridobimo na temelju uradnih spisov ostrašujoč vpogled v nasilno, samovoljno gospodstvo strogo vatikansko mislečih škofov. V tem slučaju je bil nezaščiten župnik kljub odporu vse občine izgnan z bajoneti iz njegovega župnišča. Pri tem je celo tekla kri. Knjiga osvetljuje tudi marsikatero praktike, s katerimi klerikalizem vzdržuje svoje gospodstvo. **Škof Jeglič je svoji duhovščini ukazal, naj vpliva na to, da bodo na smrt bolni ljudje v oporokah ostavljali večja ali manjša volila njegovim zavodom.** Kakšne sadove rodi takšno uradno ukazano testamentolovstvo, se nadrobno opisuje v knjižici . . . Ves način, kako postopa škof s podrejenimi župniki, živo spominja na sodbo rimskega prelata dr. Scheicherja, ki se je izrazil, da je škof podoben Gesslerju visoko na konju, župnik pa ubogemu gozdnemu čuvaju z gore Rigi, ki zdihuje v ječi . . . Tako »Slovenski Narod«. **Dostavljamo toplo priporočilo, da si nabavi vsak Slovenec knjigo »Škof proti župniku«, ki se dobi v vseh narodnih knjigarnah po 1 K. Knjiga opisuje vnebovpijoče krivice in razkriva glavnega provzročitelja neznosnih razmer na Kranjskem. Berite jo s premislekom!**

s **Slovenska zmaga v Laškem trgu.** Laški trg je tudi eno onih spodnještajerskih gnezd, kjer gospodujejo Nemci kakor po večini mest in trgov na Spodnjem Štajerskem. Pri zadnjih občinskih volitvah pretekli ponedeljek so pa Slovenci zmagali v III. razredu. Začetek je s tem stopen in ta zmaga naj da pogum Slovencem, da bodo tudi v drugih nemčurskih gnezdih pometli z umetno nemškutarijo, ki se ve-
s **Na zdravje!** bralcev ponavljamo: pristni dobite obe preizkušeni reelni sredstvi: Fellerjev bolečine tolažeči rastlinski esenčni fluid z oblastveno varovano besedno znamko »Elsa - fluid« in prebavo pospešujoče želodčno sredstvo Fellerjeve odvajalne rabarbarske kroglice z oblastveno varovano besedno znamko »Elsa kroglice«, ako svoje naročilo naslovite tako - le: Lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elsa trg št. 318 (Hrvatsko). Ti iz prirodnih zdravilnih rastlin napravljeni izvrstni domači sredstvi sta tudi ceno. — 12 malih ali 6 dvojnatih ali 2 specialni steklenici Fellerjevega blagodišečega rastlinskega esenčnega fluida stane franko na vse kraje 5 kron, medtem ko stane 1 zavitek s 6 steklenicami Fellerjevih pristnih rabarbarskih kroglic z znamko »Elsa kroglice« franko na Vašo pošto za 4 K.

LJUBLJANSKA OKOLICA.

Ij **Ogenj.** Dne 3. junija je začelo goreti v Zalogu. Pogorela je Ahčeva hiša. Posestniku, ki je bil zavarovan, je zgorelo precej pšenice.

Ij **Požar.** Dne 4. junija je izbruhnil ogenj pri mizarškem mojstru Mihi Kopaču iz Broda pod Šmarno goro. Ogenj se je silno hitro razširil in je uničil dve hiši in pod. Škoda, ki se ceni na 4000 do 5000 K, je deloma krita z zavarovalnino.

Ij **Na tuje stroške** sta hodila po svetu ter pri raznih županstvih jemala podpore na račun svojih domovnih občin Ivan Kušar, roj. 1868. leta v Mostah pri Ljubljani ter semkaj pristojen in Tomo Mitter, roj. 1885. leta v Šmarjeti ter pristojen v Steuerberg, okraj Celovec. Sedaj je pa politična oblast oba preklicala, na kar se županstva opozarjajo. — Kot bolnišnično klatež so pa hrvatske oblasti proglasile Milko Kukovič, rojeno 1899. leta v Belih Vodah in Frančiško Ključarič, roj. 1864. l. v Mahunju okraj Jaska.

Ij **Posilstvo.** Pri D. M. v Polju se je v nedeljo zgodil grd zločin. V hiši Podboršek je na preskrbi petletna deklica, ki so jo v nedeljo popoldne poslali po vrček piva. Otrok se nenavadno dolgo ni vrnil in ko so ga šli iskat, so ga našli vsega zbeganega in objokanega. Doslej še neznan zločinec je bil otroka speljal v bližnjo visoko travo in ga tam posilil. Poklicani orožniki so pač našli še sledove stopinj posilneža, a drugih sledov še nimajo.

Ij **Voznik ga je povozil.** Pretekli petek popoldne je povozil neki voznik 16 mesecev starega krojačevega sina Janezka Vrhovnika iz Ježe v črnuški občini, ko se je igral pred hišo. Otroka so morali s smrtno nevarno poškodbo na glavi prepeljati v deželno bolnišnico v Ljubljano, kjer je naslednji dan umrl.

DOLENJSKE NOVICE.

d **Strahovit vihar** je razsajal v noči od petka, dne 5. na 6. junija zlasti na Dolenjskem. Posebno hudo so prizadeti kraji v okolici Novega mesta in zlasti Trška gora. Nova gora s sosednjimi vinskimi kraji je največ trpela vsled toče; ljudje zatrjujejo, da je trta ondi vse uničila. Tudi na Trški gori je toča zlasti ob vrheh hudo potolkla. Tam, koder je trta že močna, upajo, da se bo velik del škode še popravil. A tam, koder je zadelo mlade nasade, jih zbil in prelomilo, tu je vsako upanje zaman. Pri vsi nesreči je še dobro, da je drugi dan deževalo in da v nedeljo ni bilo pravega solnca. To bo marsikatero škodo popravilo. Sicer pa je danes težko presoditi pravo škodo; to se bo šele dalo doognati v par dneh. Vinogradniki pravijo, da bi škodo vsled toče še prenesli, toda hujše kakor toča, je razsajalo nalivje. Domačini pripovedujejo, da je skozi dve uri lilo kakor iz škafa, da so se po potih in ko so bili ti polni vode, kar preko vinogradov valili divje deroči potoki, noseči seboj kamenje in trgajoč zemljo s trtami vred. Hrami, kleti in hlevi so bili do pol metra polni vode. Neki mlin v žlebu (ozki dolini) med Trško goro in Grčevjem, je bil sploh ves

pod vodo, ker so se zgornji jezovi pretrgali in je vsa voda bruhnila navzdol. Posledice teh potokov je tudi opaziti po prizadetih vinogradih. Tu polno naplavljenega kamenja, tam celi kosi vinograda odtrgani in odnešeni na sosednje parcele. Poleg naplavov pa je tudi strela po vinogradih napravila mnogo škode. V Majdičevem vinogradu v Razborih sem videl okoli 50 trt uničenih vsled strele, ki je udarila v kole ter s puhom opalila vse naokoli. Najhuje je strela razsajala v Ždinji vasi in Kamnim vrhom. Pri tolikem številu strelin udarcev tudi v notranjost hiš, je še čudno, da ni nobene smrtne žrtve, pa tudi ne požara. Pač pa je vsled puha mnogo oseb poškodovanih, tako n. pr. Kukmanca, Gregorčeva žena, Blažičeva v Kamnem vrhu. V Blažičevi hiši je strela užgala vence okrog slik na steni. Potočarjevo dekle je stalo pod orehom pred hišo; strela pa jo je samo omamila. Edina smrtna žrtev se je pripetila na Cerovcu pri Smolenji vasi v zidanici, kjer sta kuhala dva moška. Od strele zadeti Slejkovec je še rekel proti tovarišu, da je strela, ki je prišla skozi dimnik, nekam blizu udarila, a v tem hipu se je že zgrudil in ko mu je oni priskočil na pomoč, je bil že mrtev. — Na Daljnem vrhu pa pravijo, da je toča močno vse pobila. V Bezgovški dolini je bila taka poplava, kakršne oba mlinarja, brata Žagarja ne pomnita. Oba mlina sta bila poplavljeni. Krka je narasla 1 m 60 cm nad normalo, nižje po takozvanih dolenskih travnikih, je vzela večino pokošene mrve in več čolnov. — Končno še nekaj: Letos ni poslanca **Jarca** nič na spregled; lani, ko je bila škoda najmanj občutna, je pa takoj prihitel. Pa takrat so bile — volitve!

d **Požar.** V Gaberjah pri Brusnicah je nastal na kozolcu Terezije Lazarjeve ogenj, ki je vpepelil tudi hišo in več gospodarskih poslopij. Škode je 4000 K, zavarovana pa je bila pogorelka za 1500 K.

d **Iz Pekla je prišel, v pekel je odšel.** Čez 50 let star ogljar v Št. Janžu, doma iz Pekla pri Sevnici, se je te dni sprl s svojo boljšo polovico. Menda je bil že sploh sit zakonske sreče, kajti naredil je prepiru z ženo za vedno konec s tem, da se je ustrelil. »Iz Pekla je prišel, v pekel je odšel,« je človekoljubno rekel šentjanski čarovnik.

d **Zopet poskušen pobalinski napad na krški poštni avtomobil.** Komaj je preteklo par tednov, ko so bili 4 nezreli mladiči pred novomeškim okraj. sodiščem občutno kaznovani zaradi poskušene napada na poštni avtomobil Novo mesto-Krško. Nekateri so očitali, da je bila dotična kazen preostra. Pa kakor se je kmalu pokazalo, na podivjano klerikalno mladino niti take hude kazni ne vplivajo. V nedeljo so namreč na državni cesti proti Ratežu zopet ti mladi zlikovci poskusili napad na poštni avtomobil, ki se je zvečer vračal iz Nov. mesta proti Krškemu. Na-

valili so na cesto kamenje in ga pokrili z vejami, da se njih lopovstvo prehitro ne opazi. Ali podjetje, ki vzdržuje poštni avtomobil, ima zelo vestne, čuječe šoferje. Tudi to pot je šofer še o pravem trenutku zapazil pretečo nevarnost, čeprav je bila nastavljena zopet v ovinkih. Njegova čuječnost je zopet obvarovala nedogledno nesrečo. Tudi orožništvu gre zahvala, da je kmalu izsledilo dotične slikovce; trije so iz Potovega vrha, eden je iz Dol. vasi pri Krki.

d **Iz Prečine.** Prijatelj našil »Bogomil« in »Marinaric« si ne dajo miru, pa si ne dajo. Človek z normalnimi možgani bi mislil, da bodo lepo ponižno tiho, odkar je prišlo na dan, da so iz »Marijinega vrtca« bile tri žlahtne Marijine rožice oropane najdražjega zaklada, kar ga ima pošteno katoliško dekle; nemara da je to — deviški venec. Namesto venca so dobile zibke in stekleničice s cuceljčki. Kaj bi se čudili, če so se starim klerikalcem odprle oči in so pričeli modrovati, češ, naše njive so za naša dekleta le še bolje, kakor pa farovski »Marijini vrtec« in vse druge take prismodarije, ki sta jih vpejlala dr. Ogrizek in bršlinski Globevnik v naši fari. Da se tudi naši pametnejši klerikalci od tedaj, ko so se sami prepričali, kakšni sadovi sramote za dotične hiše rasejo na katoliškem »Marijinem vrtcu«, nič preveč ne ogrevajo za te prismodarije, to se bere v dopisu iz Prečine v zadnjih »Dolenjskih Novicah«. Našemu kaplanu in novemu mežnarju, znanemu Mala - Ritušu še ni dovolj greha, kar se ga je že doselej zgodilo po klerikalnih »Marijinih vrtcih«. Nemara, da župnik, kaplan in mežnar premalo zaslužijo in bi radi imeli še več krstov otrok, ki med našimi »Marinarji« iščejo pravega očeta. V rečenem dopisu vspodbujajo svoje »Marinarje«, češ, »fantje, le korajžno naprej!« To se da tako razumeti, da je v naši fari še premalo takih »Marinaric«, ki bi zibale. Zato pa fantje le še s korajžo naprej! Staršem pa, katerim delajo take »Marinarice« veselje in svare svoje sosede s takimi vzgledi, sta kaplan in njegov mežnar dala v dopisu to - le brco: »Fantje, ne poslušajte jih, ako pravijo, da vseh teh društev ni nič treba.« »Poprej, v starih časih, smo samo z motiko in krampom delali, pa smo pošteno živeli.« In ni bilo toliko nezakonskih otrok, kakor jih rase sedaj po »Marijinih vrtcih«, to je kaplan očitno pozabil še pristaviti. Klerikalci, poslušajte, kaj vam polagamo na srce: Naši sosede ste, vsakdanje življenje nas enega ko drugega sili hoditi preko plotu naših si nasprotujočih političnih prepričanj. Ali po domače rečeno: Če si prav ti klerikalec, jaz pa liberallec, življenje samo prinese tako seboj, da sva drug na drugega vezana. Naj se zaradi politike še tako kregava, če pride sila, si morava drug drugemu pomagati. Še sam župnik bi brez nas, ki nismo klerikalci, ne mogel imeti v hlevu toliko živine, v hra-

nilnici pa ne toliko tisočakov, ki si jih je nabral v naši fari sveti mož, namestnik tistega, ki še toliko ni imel svojega, kamor bi bil svojo trudno glavo položil. Če smo takrat, ko še nismo vedeli, kaj je klerikalec in kaj je liberallec, bili brez šole, brez nadaljne vzgoje v kakšnih društvih, s tem še ni rečeno, da naj glede naše mladine tudi zanaprej ostane pri starem in da je za pošteno življenje dovolj motika in kramp. Tisti časi, ko sta samo motika in kramp zadostovala za pošteno življenje, so zdavnaj minuli. Nikdar jih več ne bo nazaj. Današnji čas neobhodno zahteva, da poleg motike in krampa zna naša mladina tudi še kaj drugega. V Nemčiji, na Danskem in v drugih deželah imajo motiko in kramp v rokah ljudje, ki so več študirali, kakor pa naš župnik in kaplan skupaj. In bolje jim gre, kakor pa nam, ker znajo še več kakor samo z motiko in krampom delati. Naši mladini, bodisi iz naših ali vaših hiš, je treba, da se v prostem času tudi v društvih izobrazuje. Surovih pretepačev je naša fara imela dovolj. Ampak možje in žene iz klerikalne stranke, dobro si zapomnite, kaj vam tu povemo: dokler boste svoje hčere in sinove pustili vzgajati v takih društvih, kakor jih nam ustanovljajo politični kaplani in odvetniški koncipijenti dr. Ogrizkovega kalibra, si boste sami sebi na svojih prsah izredili le politično strupeno gadjo zalego. Proč od takih društev!

d **Iz Prečine.** Naš kaplan je še mlad po svojih letih in po času, odkar ga je božja previdnost poslala v našo faro. Vendar že poskuša postati učenec mojstra svojega prednika, našega starega znanca Štefana. Po »neodvisnih« »Dolenjskih Novicah« je pričel razlagati vprašanje, kdo je pravi kristjan. Tako med drugim piše: »Preudarite, kaka nedoslednost gospoduje v liberalnih družinah: o božičnih praznikih se je pralo in čedilo v hiši, vsa pajčevina je izginila, ves prah je moral iz stanovanja. V tako čedno stanovanje se je postavilo jaslice, zraven jaslic pa svetilke. Toda tam na omari je bil smrad, strup za celo družino — bil je namreč list, ki prihaja vsak teden v to hišo, list, ki najgrše napada Onega, kateremu se je luč pri jaslicah prižgala, ter zasramuje njegove namestnike in vse, kar je z Njim v zvezi. Hišni gospodar moli: Zgodi se Tvoja volja . . . toda časnik na omari pobija teden za tednom njegovo molitev. — Trdi se, da je mož značajan! Da, značajan v zmedu! . . . Ko je bil pri nas še prejšnji kaplan Štefan Trškan, ga je »Slovenski Dom« res lepo podučeval v krščanski veri in mu iz sv. pisma dokazoval, zakaj klerikalci z njim vred ne morejo biti in res tudi niso pravi kristjani. Štefan se je izprva, ker boljše ni znal, po »Domoljubu« norčeval iz dopisnika, ter je upal, da bo kar s puhlo zafrkacijo odpravil svojo svetopi-semko učenost. Ko pa je uvidel, da se je »Slovenski Dom« čisto resno in stvarno oprijel svojih dokazil samo iz evangelija,

je mislil, da je bolje, če molči, drugače bodo klerikalci sami preveč morali spoznati, da se ljubi Štefan bolj razume na Marinarice, kakor pa na sv. pismo. Ker se mi načeloma v take svete stvari spuščamo le v slučaju, če nas klerikalci le preveč izzivajo, nam je bilo tudi prav, ko je Štefan odjenjal in tako je bil na obeh straneh storjen konec svetopisemski pravdariji. Upali smo, da bo Štefanov naslednik pameten fant in ne bo nalašč in prav po nepotrebnem vnovič izzval boj za vprašanje: Kdo je pravi kristjan? Pa kakor iz zadnjega, zgoraj omenjenega dopisa vidimo, smo se hudo motili. Fant, kakor je še mlad po svojih letih, v tem dopisu čisto nepotrebno napada naše ugledne može, ki računsko z dejanji, ki jih on sam potrjuje, kažejo, da so še vedno verni, čeprav berejo »Slovenski Dom«. Naj si kaplan in z njim vred »Dolenjske Novice« sam sebi pripiše, če bo na njegov napad dobil odgovor, da mu bo žal, ko nas je izzival. Najbolj pobožni fant, vzgled cele trebanjske fare, Martin Rogel, ki je zgolj iz lakomnosti ubil svojega brata, je prav lep slučaj za dokaz: Kdo je pravi kristjan?

d **Sv. Trojica.** Ni mogel drugače potnik »Domoljubov«, da se je moral tudi ob mene z lažjo obregnuti v svojem dopisu. Naglaša, da jaz hodim okrog za pooblastili za občinske volitve. Da je to popolna laž, ve seveda lahko vsakdo. Jaz nisem hodil in ne bom hodil za nobenimi pooblastili. Ne bojim se pa priznati, da jaz nisem še nikdar bil in ne bom drugo kot odločen, samostojen, napreden kmet. Ta potnik me menda že kot takega pozna in zato se je moral zadeti z svojim lažnjivim jezikom ob mene. Meni ni nič, čisto nič na tem, ali voli kdo liberalce v odbor, ali pa klerikalce. Če pa tisti lažnjivec misli, da se jaz morda bojim pasti iz obč. odbora, naj se lepo potolaži in ve, da mi je prav ljubo, ako ne bom izvoljen v odbor. Radi mene torej prosto vsakemu, naj voli petka ali svetka, radi mene naj da kdor hoče in komur hoče pooblastilo, ako pa volim jaz tako kakor hočem sam in ne kakor bi mi kdo natvezel na ušesa, mi pa ne more noben krst nič! Toliko tišem lažnjivemu — potniku »Domoljuba«. — Drugič naj bi dal svoje ime pod dopis, kakor storim to jaz in ne pa se skrival pod krinko uredništva, katerega varje poslanska imuniteta. — Polje, dne 9. junija 1914. Majcen Janez, posestnik.

d **Tržišče.** Ubogi Flajs! Ta mora vse trpeti. Vsak dopis iz Tržišča, — je že Flajs kriv — ali pa »Šmick«. Slučajno mi je prišlo na uho, kako je sredi ceste napadel Okornov Korelček Flajsa in se drl nad njim, da ga ne bo blatil po časopisih, kaj ga njegove stopnice skrbe itd. Drugega ne, kakor za smejati se je takemu revčku. No, ko bi bil kak hudomušnež bi dejal, da je psiček, ki po cesti na mirno idoče ljudi laja. — Surovežu, ki ne ve, kaj je olika,

se po navadi reče »zarukani hribovec« — ali bi tudi Korelčku tako dejali? — O jej, menda ne. — V ponedeljek torej imamo volitve! Klerikalci na vso moč letajo za pooblastili. Mi ne rečemo drugega vam moške kakor: »pamet je boljša kot žamet!« Vsak, ki se količkaj za pametnega šteje, vsak, ki količkaj čuti moštva v sebi, bo storil po svojem prevdanku in napisal na glasovnico može, ki so zares može in ne pa kake kimovčke, kakršne priporoča kak Kobauc in župnik. Le pamet, le pamet! Tudi naj vas nikar ne moti, če delujejo za farovško gospodo kaki taki, ki so bili svoj čas napredni, značajni, a so sedaj postali župnikovi koritarji. Pri vseh takih si morate absolutno pomisliti, da njim gre samo za trebuh, da žlampajo iz korita, nikakor pa za vaš blagor!! — V ponedeljek torej naj se pokaže, da je občina tržiška napredna, da so v njej značajneži — pokaže, da je Tržišče napredno. — Kornovemu Korelčku pa: Ljudi na sredi ceste napadati je naravnost capinsko, zlasti še z vzroki brez dokazov. Flajs nima nobene najmanjše trohice na vesti glede tržiških dopisov, ker to vem jaz, dopisnik, ki nisem Flajs, ne Jelenc in nobeden, na katerega se vpije in zija radi tega od raznih strani.

Kmet.

d Iz Št. Jurja pod Kumom. Tudi pod dolenskim očakom Kumom se gibljemo in uvidevamo, da tako naprej ne more več iti. Sedanja farovška stranka je nam kmetom storila že veliko zla. — V dobi šestih let je napravila celih **20 in pol milijonov dolga Kranjski deželi.** In ta dolg bodemo morali mi kmetje plačati potom **višjih davkov.** In kaj bodo pa farovski plačali? — Nič! — In zopet nič! Pač pa žrli za naše krvave žulje ter si debelili svoje že dokaj rejene trebuhe. — Vse to je nas izdramilo, da premišljujemo, da tako ne more več naprej. Če kmet sam orje, seje, žanje na svojem polju, če plača poštno svoj davek, ima po ustavnem potu tudi pravice, zato je naša dolžnost, da smo sami **kmetje** vrhovni gospodarji našega s krvavimi žulji plačanega davka. — Ti vrhovni gospodarji so naši poslanci. Kdo so pa ti poslanci dandanes? **Samo duhovniki, doktorji, profesorji in še drugi koritarji. Zaman pa iščeš med njimi pravega kmeta.** Torej z eno besedo: nad našim denarjem čuva roka, ki nima nikdar polne bisage in to je farovška stranka. Ta nam je že zapravila milijone in milijone. In kam pelje ta pot, pot politike farovške stranke kmeta? — **V pogin!** Pri nas imamo poštni nabiralnik, ki ga oskrbuje organist Ludvík Bertavs. V naš kraj prihaja tudi »Slovenski Dom« in vsled tega se danes oglašamo v našem kmečkem glasilu, ker gori omenjeni Bertavs ne oddaja redno listov adresatom, pač pa ga pusti okoli krožiti in šele ko ga vsa farovška stranka prebere, ga dobi pravi naročnik vsega razcapanega. In še dalje gre ta omenjeni Bertavs, ki ga je na-

stavilo c. kr. poštno ravnateljstvo pod službeno prisego, **da bo tajnost varoval,** ko pravi župniku, kdo je naročnik naprednega kmečkega glasila »Slovenski Dom«. **Usojamo si vprašati slavno c. kr. poštno ravnateljstvo v Trstu, če mu je kaj o tem znano, kako opravlja uradne posle Bertavs? In če je voljno celo zadevo uradno preiskati ter Bertavsu zaukazati, da mora nepristransko izvrševati uradovanje poštne nabiralnika?** V slučaju, da se ne bo vse potrebno ukrenilo, **bomo primorani obrniti se na višje mesto, da se temu odpomore.** Danes navajamo samo eno pričo, kateri se je to že opetovano pripetilo in ta je: **Ivan Pavlin, posestnik v Rtičah** in tudi drugim se dela enaka krivica. Pred kratkim je šel omenjeni posestnik Pavlin po opravkih ter srečal župnika. Župnik ga takoj nahruli, zakaj ima tisti brezverski list »Slovenski Dom« (zakaj ga pa vi župnik redno berete?) naročenega. Nagovarja ga, naj ga opusti. Ker vidi, da ne opravi z lepo nič, prične z grda in izrazil se je dobesedno sledeče: »Ko bi tvoji otroci znali brati, bi te še zato topli, ker imaš »Slovenski Dom«. Kmet mu moško odgovori: »Če bi bil »Slovenski Dom« brezverski list, bi ne smel po svetu in če veste, da ne sme, kar pišite na oblast, da se list prepove.« — Nestrpnost so gospodje v farovžu, ker se mi kmetje zavedamo svojih političnih pravic. Kmetje pravimo: duhovnik naj ostane v cerkvi in tam naj opravlja svojo božjo službo, kmetje pa se združimo in pokažimo, da hočemo sami gospodariti s svojimi davki v korist našega stanu. In kadar bomo toliko zavedni, takrat bo za nas nastopila boljša doba.

d Dragatuš. Za našo faro je Jože Novak res prava smola. Danes na kvaterno nedeljo ni imel drugega pridigovati, nego to, da se nekateri niso ničesar učili, da pa hočejo vse bolje znati kakor oni, ki so študirali. Nismo tako neumni kakor si gospod Jože misli; saj on tudi ni študiral za posojilniškega, občinskega in šolskega tajnika. Za to je tako sposoben kakor pes za škornje, ki jih ne more nositi. Kjer le more, nasprotuje občanom in celo s tombolo gasilnega društva ni bil zadovoljen. Pravi, da smo hudičevi služabniki, ker beremo napredne časopise, ki jih on imenuje brezverske. Da bi bil le on tako veren, kakor ti časopisi pišejo — pa ni. Če bi se ravnal po Kristovem nauku: česar ne želiš, da se tebi stori, tudi ti drugemu ne stori. To pa dela g. Jože in ima polno sovraštva v sebi do vseh onih, ki ne trobijo v njegov rog. Tudi občine ne bo več dolgo komandiral, kajti če bo v nji tako gospodaril, kakor v cerkvi, je mora biti kmalu konec. Drugi pot več!

GORENJSKE NOVICE.

g Razvitje zastave Jeseniškega Sokola. Preteklo nedeljo se je vršila na Jesenicah velika slavnost. Sokol je praznoval 10letnico svojega obstanka in obenem razvitje svoje zastave. Prišlo je s cele Gorenjske nad 200 Sokolov. Kumica je bila g. Pretnarjeva. Slavnost se je vršila v najlepšem redu. — Zagrizenemu kaplanu Kogeu na Jesenicah je pa prišlo na um, da je drugi dan zaprl v šoli čez 40 otrok, ki so gledali sprevid in telovadbo Sokola. Taka nestrpnost se obsoja sama sebe in težko bi se še našel na svetu kak tak bedak, ki bi kaznoval otroke radi tega. Ta kaplan bi zaslužil, da pride na Studenec.

g Nova avtomobilna zveza. Dne 18. t. m. bo komisijonalna avtovožnja Kranjske Železne Kaplje. Zanimanje je veliko in ker bo avto tudi pošto vozil, se je nadejati, da bo vozil vsak dan po lepi Kokrski dolini.

g Žrtev alkohola. 56letni zidarski pomočnik Alojzij Skuhala, ki stanuje v Predtrgu pri Radovljici, je prišel precej pijan domov. Nenadoma mu je udarila v glavo kri, da je padel takoj na tla in da se je onesvestil. Njegov tovariš ga je našel v kaluži krvi. Skuhala bo težko okreval.

g Napad z nožem. Ko se je vračal dne 31. pr. m. izdelovalec copat Ivan Logar iz Podbrezja pri Naklem, ga je med potjo napadel neki Janez vulgo Katernikov in ga z nožem osuval. Logar je dobil znatne poškodbe in morali so ga prepeljati v deželno bolnico v Ljubljano.

g Na cesti je umrla. Dne 2. t. m. je prišla 57letna posestnica Barbara Lipovec iz Javorniškega rovta na semenj v Radovljico. Ko se je vračala domov, jo je zadela na poti na kolodvor srčna kap. Žena je umrla v par minutah.

g Fantovski napad in težka telesna poškodba. 21letnega delavca Janeza Logarja iz Podbrezja pri Naklem je napadel na binkoštni ponedeljek na poti domov neki fant v Zvirčah. Napadalec je zasadel Logarju nož v hrbet in ga je nevarno poškodoval.

NOTRANJSKE NOVICE.

n Dol. Logatec. S težavo so se otresli naši klerikalci nekih črnih pijavk in že jih napadajo druge. Naš nadpoštar g. Mulej zadnji čas prav pridno lazi okoli klerikalnega konsuma, to pa za naše klerikalce pomeni toliko kot če mu ponoči čuk na krovu zapoje. Kristanov Francelj in Remca sta bila prej največje ničle Mulejeve, danes sta mu tako tesna pobratima, da brez njih živeti ne more, to pa samo zato, ker čuti kot star lisjak, da bo skoro grozdje zrelo. Odkar se je g. nadpoštarju posrečilo napovedati vojno naši mlekarški zadruzi, se čuti prav srečnega. Vedno je na poti kot srakoper na grmu, urnih krač jo pobira od Remca do Kristana od tu pa v Ljubljano k

Razširjajte „Slovenski Dom“.

dr. Peganu, tako da se našega g. nadpoštarja dobi povsod, samo tamkaj ne, kjer bi moral biti. Pretečeni teden je bil trikrat v Ljubljani in pravi, da hodi tožit človeka, kimu je na mlekarškem shodu dne 31. maja t. l. njegove stare kosti malo pretresel. Če je to res, ima naš g. nadpoštar prav dobro priliko si zapomniti, da ni dobro če človek ob vsakega svoj umazani jezik brusi. Če bi bil naš g. nadpoštar dne 31. maja t. l. tamkaj, kjer je njegov poklic, za katerega je dobro plačan, bi se mu gotovo nič žalega ne dogodilo; ker pa vedno leze okoli, pa ni čudno, če kaj stakne. Mi smo z našim g. nadpoštarjem imeli preveliko potrpljenje, sedaj bo pa naša mera polna, zato mu svetujemo, naj se bolj briga za svoj posel, za katerega je plačan, ali pa naj pusti mesto drugemu in potem ne bomo imeli nič proti temu, če naš g. nadpoštar zleze tudi v tiste stare Remcove klerikalne hlače in postane še blagajničar našega klerikalnega konsuma.

n **Zastrupila se je.** V Pudobu pri Starem trgu na Notranjskem je umrla dne 3. t. m. štiriletna posestnikova hči Terezija Mulc, ker je jedla seme neke strupene rastline.

n **Posledica dolgega jezika.** Pred poslednjimi deželnozborskimi volitvami na Notranjskem je otepal s svojim jezikom tudi čevljar Anton Marinšek, ki je obrekoval župana g. Lavrenčiča iz Postojne. Za svojo krščansko čednost je dobil tri dni zapora, v slučaju neizterljivosti 30 K denarne globe. — To je eden, cela vrsta jih pa še pride.

OSTALI SLOVENSKI KRAJI.

o **Novice s Koroškega.** V spanju o k r a d e n. V Celovcu se je splazil ponoči neki tat v stanovanje Ivana Pogačnika ter mu med tem, ko je ta spal, ukradel denarnico s 70 kronami in zlat poročni prstan. — V l o m. V Blatogradu vlomil je neki tat v odsotnosti posestnika Frana Dullinga v njegovo stanovanje ter iz zaprte omare ukradel mnogo perila, obleke in drugih predmetov. Tatvine osumljen je neki hlapec, ki je isti dan, ne da bi bil odpovedal službo, zapustil delo in izginil. — N e p o š t e n p o d č a s t n i k. V Beljaku vzbuja veliko pozornost beg računskega podčastnika Deutscha, ki je služil pri tamošnjem huzarskem regimentu. Prodal je po naročilu več erarskih konj, denar, t. j. 1600 K, pa pridržal zase in pobegnil. Sumi se, da jo je popihal v Švico. Škodo trpi vojaški erar. — V e l i k a t a t v i n a p r e k a j e n e g a m e s a. V Kotovčah so vlomili do sedaj še neznan tatovi ponoči v mesno shrambo posestnika Friderika Grešica ter odnesli 150 kg mesa v vrednosti 300 K. Morala sta biti dva tatova, ker bi en sam ne mogel odnesti toliko mesa, ne da bi ga bil kdo opazil. Tudi so morali tatovi dobro poznati domače razmere, ker bi drugače

ne prišli v tako kratkem času do svojega cilja. O tatovih nimajo prav nobene sledi.

o **Slaba letina na Goriškem.** Vsled dolgotrajnega deževja in nizke temperature je letina posebno po Furlaniji zelo slaba. Najbolj drastično sliko podaja izvažanje črešenj. Iz Krmina se izvažajo črešnje na Rusko in se je leta 1912. poslalo tja sto vagonov črešenj, leta 1913. sicer manj, a je bil izkupiček vsled višjih cen skoraj enak, letos pa so odposlali le 18 vagonov in je izkupiček za približno 250.000 K manjši ko lansko leto. Tudi po ostalih krajih Goriške in Primorja se silno pozna slaba letina.

o **Za vinorejski kongres v Gorici** je dovolil deželni odbor 1000 K za premije. Poljedelsko ministrstvo je dovolilo za razstavo 4600 kron.

o **Drobne novice s Primorskega.** S m e š e n s a m o m o r. Karolina Ruprecht, 50 let stara, se je v nedeljo zvečer nekaj sprla z domačimi ljudmi in sklenila izvršiti samomor. V ta namen je namešala v vodo malo octove kisline in to izpila. Samomorilki ni prav nič škodoval njen samomorilni poizkus, izprala si je samo želodec. — P r e t e p v g o s t i l n i. V neki gostilni v ulici Crosada prišlo je v nedeljo do veliega pretepa, pri katerem so bili lomljeni vsi stoli in vse mize. Po zraku so letele steklenice in druge slične posode, tako, da ima gostilničar veliko škodo. Najhujši razgrajč je bil neki Turek, 42letni Osman bej Mehmed, rodom iz Marmare. Zadolbil je pri pretepu tudi veliko rano na licu. Turka so oddali sodišču, ker je baje on izzval prepir in pretep. — S m r t n a n e s r e č a n a J u ž n e m k o l o d v o r u v T r s t u. V nedeljo zjutraj je okoli 4. povozil premikajoči stroj prožnega mojstra Josipa Resnika ter ga popolnoma raztrgal. Ponesrečenec je užival med železniškim uradništvom in delavstvom velike simpatije. N. v m. p.! — N e s r e č a p r i d e l u. Pri popravi kotla v papirnici Leykam-Josefsthala v Podgori se je po nesrečnem naključju ponesrečil delavec Feliks Tolmar.

o **Amerikanske novice.** V Newburgu je umrl Franc Mervar, doma iz Meniške vasi pri Toplicah.

o **Walkerville, Amerika.** V poduk in svarilo našemu kranjskemu kmetu in delavstvu. Poglejte, ubogi kmetje in delavci, kakšen boj je bil pri zadnjih deželnozborskih volitvah in kakšno agitiranje klerikalcev zoper naprednjake. Koliko zabavljanja po cerkvah, spovednicah in po kmetških hišah. Gospodje duhovniki si niso pri agitiranju računali pota, če je bil ta še bolj težaven. Saj je to njih korist, ker so priborili zopet kakšno korito. Verjeli ste večinoma, da bo v vašo korist, če greste klerikalno volit, in sicer ne le telesna korist, ampak tudi dušna korist. Poglejte sedaj, kako strašno ste se varali. Komaj so zasedli poslanci svoj stolček, ste videli,

koliko breme davkov so nam na vašo grbo nametali v naše telesno dobro. Bolje je, da malo govorimo o tem dobrem telesnem usmiljenju. Davke so naprtili na naše uboge grunte. In to ni dosti, pravijo, to se bo deželi izplačalo. Ampak, se hvalijo, obrtnike in trgovce, te smo pa potegnili, ti bodo plačali, da bodo črni; vas, kmete in delavce, pa varujemo. No, kmet in delavec, malo pogledaj, kdo bo to plačal, ali ti, ali obrtnik? Če boš šel naročit za kmetijo potrebnega orodja, misliš, da bo obrtnik tiste davke sam trpel? Ti, ubogi kmet, jih boš plačal. In če si boš šel kupiti potrebna živila, si boš mislil: Krčmarju sem vino prodal in vole ali junčke, vse po nizki ceni, ta mi bo gotovo ceneje dal. A glej, za eno kronco ti še juhe ne skali meso. Pa si misliš in praviš drugim, ali je drago! Ne zavedaš se pa, kje je krivda. Naprednih listov ne smeš brati, da bi se malo poučil, kje je krivda. Toda, kmetje, naši slovenski napredni listi nas dobro uče in niso zoper vero. So pa zoper njihovo bisago, zato so prepovedani od njih, ki nas hočejo še po srednjeveško imeti na verigi. Uvidite vsi skupaj, kakšna krivica se nam godi. Zato prebirajte napredne liste, ki povedo resnico. Pozdrav vsem naprednjakom. — P. S c h.

OBRTNI VESTNIK.

Odprava delavskih knjižic.

Po določilih § 79 obrtnega reda mora imeti vsak obrtni pomožni delavec delavsko knjižico. Delavsko knjižico mora vzeti v hranitev obrtni delodajalec, kadar prične delavno ali učno razmerje. Delodajalec je dolžan po obstoječem zakonu izročiti pomožnemu delavcu delavsko knjižico, kadar se pravilno dovrši delavno ali učno razmerje.

Od strani organiziranega delavstva, zlasti socialno - demokratičnega, se dolgo že dela na to, da se odpravijo delavske knjižice. Uspeh tega prizadevanja je ta, da je trgovinsko ministrstvo izdelalo načrt zakona, s katerim se preminjajo določila §§ 79 in 81 obrtnega reda. O določilih tega zakonskega načrta se bo v kratkem izjavljati obrtnim zadrugam.

Predmetni načrt v bistvu določa, da se odpravijo delavske knjižice ter da stopijo na njih mesto delavske legitimacije. Delavske legitimacije bi ostale glasom načrta pri delavcih, ki so dopolnili 24. leto, tudi za čas službovanja v rokah delavcev samih. Pri vseh drugih, mlajših delavcih pa bi imel spravljen delodajalec, oziroma učni gospodar. Pri pomožnih delavcih, ki so dopolnili 24. leto, ne bi, kakor doslej pri delavskih knjižicah vpisoval čas službovanja delodajalec, marveč pristojna občina, ali **le na zahtevo delavca samega.** Delodajalec je po zahtevi delojemalca dolžan glasom določil v predmetnem načrtu

napraviti mu izpričevalo o načinu in dobi uporabe. Izpričevalo pa ne bi smelo vsebovati navedb, ki bi mogle otežkočiti vstop v novo službovanje.

Delavske knjižice so za obrtne gospodarje jako važne. Iz njih vidi, kje in koliko časa je služil pomočnik, ki se mu ponuja. Delavska knjižica, katero je dolžan izročiti le po redno dovršenem razmerju, daje obrtnemu delodajalcu hkratu vsaj nekoliko varstva proti onim pomočnikom, ki hočejo svojevoljno zapustiti delo, ne da bi se držali odpovednega roka. Pričakovati je pač, da se organizirano obrtništvo izreče proti odpravi tega važnega in potrebnega dokumenta.

»Obrtni Vestnik«.

gs Tečaj za obrtnike. Zavod za pospeševanje obrta priredi letos več obrtnih tečajev in sicer: Tečaj za čevljarje v Kranju od 10. avgusta do 12. septembra. Dalje tečaj za krojače v Kranju, ki se bo vršil od 30. junija naprej štiri tedne. V Žireh se bo vršil tečaj za čevljarje od 6. julija do 2. avgusta. Poučevalo se bo poldnevno, da se bodo mogli udeleževati pouka tudi obrtniki iz okolice. Prijave naj se vložijo pri obrtnih zadrugah v Kranju, oziroma v Žireh. Za vse navedene tečaje se lahko priglasijo ustmeno ali pismeno tudi v pisarni zavoda za pospeševanje obrti. Obisk v vseh tečajih je brezplačen, plačati je le 10 K položnine, iz katerih se pokrijejo stroški za potrebščine v tečajih in učila. Po možnosti se bo v vseh tečajih pridelil tudi knjigovodski pouk, katerega se bodo lahko udeleževali tudi taki, ki se niso priglasili za obisk strokovnih tečajev. **Po en tečaj za krojače in krojačice** bo priredil zavod za pospeševanje obrti tudi v letošnji poletni seziji v Ljubljani in naj se prijave določijo v najkrajšem času, ker se pozneje ne bo mogoče več nanje ozirati. Vsem udeležencem zavodovih tečajev, ki ne stanujejo na mestu tečaja in se žele voziti po državni železnici, lahko oskrbi zavod polovično vožnjo, če ne znaša razdalja več kakor 50 km in da se vozijo v tečaj vsaj štirikrat na teden. Zahtevo za polovično vožnjo je sporočiti zavodu najmanj 10 dni pred začetkom tečaja, da je mogoče še pravočasno oskrbeti izkaznice.

GOSPODARSTVO.

Snaga v kleti.*

Prvi pogoj umnega kletarstva je **snaga**. Vino, ki zori v kleti, potrebuje za svoj razvoj kisik iz zraka. Skozi drobne

* Kranjski gostilničarji imajo svoje strokovno glasilo »Gostilničar«, ki prinaša jako poučne in zanimive članke in vesti. Danes ponatiskujemo jako važen članek »Snaga v kleti«, ki bo zlasti vinogradnikom, pa tudi drugim prav dobro došel.

luknjice v lesu (pore imenovane), skozi odprtino pri vehi itd. vdihuje vino zrak iz kleti. Gotovo ni vse eno, ali je tisti zrak čist, brez slabega duha, ali če je zatohel, po gnilobi in plesnobi dišeč.

Vino je zelo občutljivo za razne dišave in se rado naleze slabega duha, ki potem kvari njegov okus.

Zato naj bo v vinski kleti vedno snažno in svež zrak.

Torej proč iz kleti z vsemi stvarmi, ki v njej zrak kvarijo. Proč zlasti z vsemi slabo dišečimi, trohnečimi ali gnijočimi tvarinami kakor so: prstnina (krompir, repa) zelenjava, kislo zelje, proč z gnijočim lesom, trohnelo slamo itd. V vinski kleti naj bo spravljeno le vino in kvečjemu še druge pijače v steklenicah, vse drugo pa ne spada v vinsko klet, zlasti ne tudi kis ali jesih.

Pa še to, da v kleti pospravimo, ne zadostuje. V vsaki, zlasti globoki, podzemeljski kleti, ki je ravno najboljše za vino, se napravi sčasoma slab zrak. Treba je torej klet ne samo snažno držati, ampak tudi **zračiti**.

Nočem izpraševati cenjene čitatelje, kolikokrat na leto snažijo svojo vinsko klet, gotovo se pa ne motim, če rečem, da mnoga vinska klet pri nas že desetletja ni videla nobene metle.

Zatorej le metlo v roke in pometite doli viseče pajčevine in nesnago raz stene, postrgajte blato po kleti in kjer ni tlakana, posujte jo s čistim, snažnim, grobim peskom. Pometite vso nesnago, trohnele deske, smeti itd. ven na gnoj ali na kompost z njimi, kamor taka nesnaga spada! Tako napravite iz smrdljive luknje prijazno vinski dom. Vsak gostilničar bi moral biti ponosen na lepo urejeno in snažno vinsko klet.

V tujih krajih kaj rad popelje gostilničar svoje goste v klet, da se z njo postavi, pri nas se je pa mnogi še sramuje zaradi nereda in nesnage, ki vlada v njej!

Snaženje kleti zelo olajšuje, če je klet gladko ometana in če so tla iz betona. Betoniranje kletnih tal je tako enostavno, da ga zna dandanes že vsak zidar izvršiti. Da, poznam celo vrsto dolenskih vinogradnikov, ki so si sami kletna tla betonirali. Naj se tega torej posluži vsak pamenten kletar.

Pri temeljitem snaženju kleti postrgamo kletne stene in tlak, pa seveda tudi podloge ali lege, bodisi z ostro metlo, motiko, žično krtačo, kosom pločevine (pleha) ali s posebno strguljo. Potem pa najbolje storimo, da stene in lege pobelimo. Zato izvršujemo tako temeljito snaženje kleti navadno v jeseni (avgust - september), ko je še toplo in suho vreme in ko je tudi navadno najmanj vina v kleti. Klet in lege pobelimo z navadnim zidarskim čopičem ali pa s pomočjo škropilnice, s katero se apnen belež na stene brizga. Za ta namen se dobe posebne škropilnice, ki

nam pridejo prav tudi pri beljenju hiš, hlevov itd. za manjše razmere zadostuje pa tudi navadna trtna ali drevesna škropilnica, samo da se ji nastavi primeren razpršilnik. (Priporočam na tem mestu zlasti tvrdko Franc Nechvile na Dunaju V./I., Margarethenstrasse 98, ki izdeluje razne vrste takih škropilnic in tudi razne druge kletarske in vinogradniške potrebščine. Za beljenje so pripravni njegovi razpršilniki Ex 1, Ex 2, in »Komet«.)

Belež za beljenje s škropilnico ne sme biti preveč gost. Najbolje, da je tako gost kot sladka smetana. Pred rabo se ga dobro precedi čez gosto sito (s 1/2 mm odprtinami).

Tako pripravljenemu beležu dodamo še 2% modre galice, to je na 100 l beleža 2 kg galice, ker vemo, da modra galica zatira plesnobo in glivice na zidu. Mesto galice se pridene lahko, zlasti v močno zatohlih, plesnivih kletih, kako drugo desinfekcijsko sredstvo, na primer antinonim, mikrosol, rakko itd. Tako sredstvo pa ne sme nič dišati, zlasti ne po karbolu ali podobnem, ker bi sicer vino ta duh nategnilo (nase potegnilo). Pri beljenju se vrata in okna v kleti odpro, da se napravi v njej prepil, ki pomaga, da se belež hitro posuši in se klet razdiši. Na hudo mokrih stenah se belež ne prime. Tam se lahko poslužimo mavca (gipsa). Ako s pomočjo priprave (meha) kakor jo imamo za žvepljanje grozdja, (zadostuje n. pr. žveplalnik »Miniatur Vindobona« tvrdke Nechvile) poprašimo (poštupamo) vlažen zid z mavčevo moko, se mavec v vodi strdi in zid tako pobeli. Če je zid hudo plesniv, dodamo tudi tukaj lahko nekaj galičnega prahu (zmlate modre galice).

Pri tej priliki naj še omenim, da so nekateri veččaki proti beljenju kleti, češ, da plesen v kletih ni škodljiva. V tem oziru velja sledeče. Škodljiva kletem ni **prava kletna plesen**, to je oni zelenkastomodri prevlak na kletnem stropu in stenah, ki se nahaja v mnogih starih, dobrih kletih. Ta plesen ne smrdi in ni škodljiva, pravijo, da celo regulira vlago v kleti. Tako plesen torej ni ravno treba iz kleti odstranjevati. Na vsak način pa se mora paziti, da tudi ta plesen ne visi od sten in stropa in **da ne preide na posodo**, kjer bi skozi luknjice v lesu prišla v dotiko z vinom in mu dala slab, zatohel ali bumfast prikus. To plesen puščati kaže znabiti v velikih vinskih kletih, v malih, zlasti gostilničarskih kletih pa je vedno bolj priporočljivo klet pobeliti, ker se s tem da snaga v kleti bolj ohraniti. Ob vodovodih ali pri zidu, ki trpi vsled mokrote, je najbolje, da zid zabetoniramo ali s cementom omečemo in potem prevlečemo z vodnim steklom, tekočino, ki se na zidu strdi in mu da gladek, steklen povlak. Sicer se pa betoniranje vse kleti ne priporoča, ker je betonirana klet bolj podvržena spremembi toplote kot zidana, zlasti če je zidana s pomočjo ilovite ali peskove opeke.

Če je že beljenje sten in stropa koristno, je tem bolj koristno beljenje podlog, že iz tega vzroka, ker se ž njim les konzervira proti gnilobi in proti plesnobi, ne glede na snago, ki jo s tem dosežemo. Da se zatre zlasti na starih podlogah plesnoba, je zelo priporočljivo pridejati beležu nekaj (3—5%) mikrosola ali antinonina, ki se ga dobi v drogerijah.

Poleg snaženja je treba tudi klet **zračiti**, da se vanjo privede svež zrak.

To je posebno potrebno, kadar je bila klet dolgo časa vsled hude zime ali hude vročine zaprta. Kakor hitro nastane ugodno vreme, to je, kakor hitro zavladava zunaj prava toplota, ki znaša najbolje od 8 do 12° R, odpremo klet tako, da nastane v njej preprih, ki slab zrak požene iz kleti in pripelje svežega. V malih kletih zadostujejo za zračenje vrata in okna, v velikih in globokih kletih je pa treba posebnih zračnih kanalov, ki bi se morali pravilno napraviti že pri stavbi kleti. Zato naj bi se zlasti pri stavbi velikih kleti ne vprašalo samo stavbenika, temveč tudi **veščaka v kletarstvu**.

Tretje sredstvo, ki služi za snago v kleti, je **žveplanje kleti**. To ima namen, da klet razkuži, to se pravi, da v njej uniči razne škodljive glivice. Priporoča se zlasti v globokih, malozračnih in zatohlih kletih. Posebno pred pretakanjem vina je zelo na mestu. V to svrhu se v klet na večer prinese kaka večja skleda, v njo se naloži potrebna množina žvepla in se ga zažge. Vrata in okna se dobro zapro. Pri gorenju žvepla se razvija žveplov dvokis, ostrodišeč plin, ki zrak in stene temeljito razkuži.

Želim, da bi dale te vrstice povod, da bi vsak gostilničar, tem bolj seveda vinski trgovec, svojo klet v red spravil, temeljito osnažil in tudi res snažno ter v redu držal.

Vinarski nadzornik B. Skalický.

LISTEK.

Cigan.

Povest; spisal Gregor Samarov.

(Dalje.)

Glavar jo je spremljal že zaradi prijateljstva do osebe in rodbine gospoda

Klavdija, čigar netjakinja je bila najbližja prijateljica njegove hčere.

Gospod Mihelin je bil popolnoma potrt v svoji žalosti in bolesi. Sedel je v vozu z glavarjem in državnim pravdnikom. Včesih je zavzdihnil ter omenjal vrline nesrečnega Klavdija. Sicer se pa ni udeleževal pogovora med glavarjem in pravdnikom, ki sta največ govorila o vseh mogočih domenjavanjih, ki bi pomagala pojasniti zagonetni slučaj.

»Po starem kriminalnem načelu,« je omenil državni pravdnik, »se mora pri vsakem zločinu najprej vprašati, komu je ta zločin v korist. Toda tudi to načelo nas pusti na cedilu, kajti morilec, če je sploh kdo, je pobral denar in odšel čez hribe in doline in ga bo le težko dobiti.«

Mihelin je kakor brezbrizno poslušal in le mimogrede dejal:

»Da, da, komu v korist? Spominjam se, da sem čital neko povest, v kateri se je tudi šlo za to vprašanje in ki je privedlo preiskovalno osblast na sled; kajti umor je izvršil dedič neumorjenega.«

»Da, ta okolnost nas tudi ne dovede nikamor,« je rekel okrožni glavar, »saj ni nikogar, ki bi čakal na dedščino.«

Državni pravdnik se je po teh besedah zamislil.

»Dedič« — je rekel skoro zase, »je največkrat konec niti v takih slučajih.«

»A tukaj ne,« je mirno rekel glavar, »edini dedič je mladi Evgen in temu gotovo ni treba poželeti bodoče dedščine svojega strica, ki ga ljubi in spoštuje in ki mu je pripravil tako udobno življenje.«

»Evgen,« je zaklical Mihelin kakor bi se zbudil iz žalostnega premišljevanja, »ne, ne, taka misel je nemogoča. Saj mu ni treba in razmerje med stricem in nečakom je bilo najboljšo. V zadnjem času so sicer nastopila neka nasprotstva. Gospodu Klavdiju se je zdelo, da nečak ni dovolj priden, da je preveč veseljaški in zapravljiv. Enkrat je prišlo do razburljivega prizora in gospod Šamon je trenotek grozil, da bo nečaka razdedinil.

»Razdedinil?« je vprašal državni pravdnik, »o tem mi ni bilo nič znanega.«

»Bilo je trenotno razburjenje,« je rekel Mihelin, »bil sem navzoč in takoj posredoval, da se je jeza kmalu poglobila. Gospod Klavdij je le še na to mislil, da pristavi testamentu nekaj pogojev, vsled ka-

terih bi bil nečak omejen v prostem razpolaganju z dedščino za toliko časa, dokler se ne umiri in postane marljiv človek.«

»Tako?« je vprašal državni pravdnik, »taki pogoji so se vstavili v testament?«

»Še ne,« je odgovoril Mihelin. »Gospod Klavdij je mislil na to in jaz sem mu branil. Toda ravno v zvezi s temi neprijetnimi dogodki je nesel večji del svojega premoženja v Amsterdamsko banko, da ga tam naloži in nato naj bi se v oporoko vstavili pogoji, če bi v slučaju njegove smrti dedič ne mogel neposredno priti v posest gotovega denarja.«

Ta denar je bil torej v kovčegu, ki ga je imel gospod Klavdij s seboj in ki je izgubil s konja:« je vprašal državni pravdnik.

»Sam sem mu pomagal spraviti ga v kovčeg,« je odgovoril Mihelin, »bila je velika vsota, par stotisoč frankov.«

»Ali se papirji poznajo? To bi bilo zelo važno,« je rekel državni pravdnik.

»Tak dokaz ni mogoč, bili so samo večji bankovci in papirji, ki se glase na prinesitelja.«

»Ali niso številke zapisane?«

»Ne! Sicer sem svetoval Klavdiju, toda trud mu je bil prevelik in zato si je hotel natančen zaznamek pozneje dobiti od Amsterdamske banke.«

Državni pravdnik je sklonil glavo in se zamislil.

Okrožni glavar se ni zanimal za pogovor. Zaprl je oči in vsled počasne vožnje po peščenem potu zadremal.

»Da, da, tako je,« se je oglasil Mihelin, »tudi s papirji se ne bo našel sled. Gotovo bi bilo previdnejše, če bi po mojem nasvetu sestavil zaznamek števil; potem bi bile poizvedbe lažje, če bi se našel kak tak papir, toda kdo je slutil takšno nesrečo!«

In žalosten je povsili glavo. Tudi državni pravdnik se je molče vdal svojim mislim.

Naposled so prišli do mesta v majhnem lesovju, kjer se je pričel krvavi sled konja.

Tukaj so našli Evgena, Mirana in starega služabnika, ki so vso okolico preiskali, ne da bi kaj našli. Med tem časom so že drugi ljudje hodili po cesti, zato se sledovi nog niso mogli več poznati.

Samo kratek čas

bi radi danes pozornost cenj. bralcev obrnili na nekaj, kar je v korist njih blaginje. Poleg množice izvečine inozemskih sredstev, ki jih proti vsakovrstnim boleznim in bolečinam s kričečo reklamo anoncirajo, se pa dobe na srečo tudi poštena, zdravniško priporočena zdravilna sredstva.

Gotovo so tudi našim bralcem znani taki staropreizkušeni izdelki. Ali ravno dobra domača zdravila, ki jih vsled njih

zanesljivosti priporočajo od ust do ust, skušajo mnogi brezvestni ljudje ponarejati. — Take ponaredbe se dobe tudi v veliki množini od Fellerjevega blagodišečega rastlinskega esenčnega fluida z oblastveno varovano besedno znamko »Elsa - fluid«, ki ga na zaslužen način mnogi zdravniki in bralci hvalijo za osvežujoče, poživljajoče, živce in mišice krepeče, bolečine tolažeče sredstvo.

Ravnatoko pogosto, kakor Fellerjev fluid z znamko »Elsa - fluid«, pa ponarejajo tudi preizkušeno, prebavo pospešujo-

če želodčno sredstvo Fellerjeve odvajalne rabarbarske kroglice z oblastveno varovano besedno znamko »Elsa kroglice«. — Ker smo se sami prepričali o dobrodejni lastnosti obeh preparatov in jih od mnogih bralcev in zdravnikov slišali pohvaliti, svetujemo, da se proti ponaredbam varujete tako, da oboje naročate naravnost pri lekarnarju E. V. Feller v Stubici, Elsa trg št. 318 (Hrvaško). Fellerjev fluid 12 malih ali 6 dvojnih ali 2 specialni steklenici franko 5 kron, Fellerjeve kroglice 6 steklenic franko 4 krone.

Mihelin, ki se je nekoliko odtrgal svoji žalosti, je hodil naokrog in pazno iskal z velikimi očali po tleh.

»Tu na desno,« je rekel, »se mi zdi, kakor bi kdo težko telo vlekel po travi. Dobro bi bilo v tej smeri iskati.«

»Tam smo že bili, pa nismo ničesar našli,« je zaklical Evgen.

Nihče ni mogel najti kakšno sled, tam kjer je Mihelin pokazal. Ker pa tudi drugje ni bilo ničesar, so šli za Mihelinom, ki jih je peljal skozi goščavo.

Državni pravdnik je poklical Evgena k sebi in ga sicer brezbrizno, toda natančno in obširno izpraševal glede dogodkov, ki so se dan popreje vršili v Šamonovi hiši. Prišel je pri tem tudi na prepir med stricem in nečakom in Evgen mu je odkrito povedal vse ter tudi grozno, da bo razdedinjen. Obžaloval je, da je ravno pred to nesrečo nastalo nespornost med njim in stricem.

Vse je soglašalo s tem, kar je Mihelin prej povedal. Obraz državnega pravdnika je postajal čedalje resnejši.

Medtem so prišli do nekega močvirja, ki je bilo obdano od gostega grmovja. Mihelin je s palico brskal po gosti vodi.

»Tukaj,« je rekel policijski načelnik, »bi bilo mogoče potopiti umorjenčevo truplo.«

Ukazal je svojim uradnikom, da so z dolgimi vejami preiskavali močvirje.

»Še vedno upam,« je rekel glavar, »da je gospod Šamon izpremenil svoj načrt in se s pošto naprej peljal in da je bil poslanec, ki je imel privedi konja nazaj, medpotoma napaden.«

»Da, da,« je rekel Mihelin, ki je še vedno s palico brskal po močvirju, »vse se lahko še pojasni, te nade se hočem držati, kajti nikakor ne morem verjeti na kakšno resnično nesrečo, kajti kdor bi mogel sploh slutiti, da je preprost jezdec take dragocenosti s seboj imel. To bi le mogel biti, ki je imel priliko opazovati gospoda Klavdija.«

»Ne, ne, upati hočem k Bogu, da se bo še vse srečno pojasnilo.«

Brskal je še vedno naprej s palico in zašel čedalje bolj v grmovje.

Državni pravdnik je presumljivo pogledal Evgena, ki je stal poleg njega in zasledoval iskanje drugih.

Preiskali so vse močvirje in policisti so izjavili, da so povsod prišli do dna.

(Dalje prih.)

RAZNO.

* **Veleizdajniški proces v Lvovu.** Potrošniki so v soboto po šesturnem posvetovanju od 21 vprašanih zanikali 20 soglasno, eno pa z desetimi glasovi, nakar je sodni dvor oprostil vse obtožence. Državni pravdnik je vložil ničnostno pritožbo ter predlagal, naj se obdržijo obtoženci v zaporu. Temu je sodišče ugodilo.

* **Grozno maščevanje kmečkoga fanta.** Iz Šopronja poročajo: 28letni kmečki fant Avgust Tomšič se je silno razjezil, ker njegova ljubica Terezija Krause ni hotela z njim plesati, in je sklenil, da se maščuje. Šel je na polje, kjer so delali starši njegove ljubice in ona. Z lovsko puško je ustrelil starše, dekleta pa težko poškodoval. Nato je šel v cerkveni stolp, odkoder je zopet začel streljati. Vsi ljudje so se skrili po hišah in zato so poklicali vojaštvo na pomoč. Toda tudi to ni nič opravilo, ker je na vsakega streljal, kdor se je pokazal. Drugi dan je postal lačen, zato je zaklical z zvonika: »Lačen sem. Pripeljite mi župnika, moram govoriti z njim.« — Župnika so s primeranim spremstvom peljali v neko hišo blizu cerkve, kjer je nagovarjal Tomšiča v imenu svete vere, naj gre iz stolpa. Navzlic temu in navzlic prigovarjanju notarja se ni hotel podati. Nato ga je skušal preiskovalni sodnik pregovoriti, naj se prostovoljno vda, kar bi za njega bilo zelo olajševalno.

Končno je zaklical: »Ne storite mi ničesar, hočem se vdati!« in je vrgel obe puški, ki ju je imel, iz stolpa. Nato so vdrli v cerkev ter ga zvezali. Njegov obraz je bil črn od smodnika. Neprenehoma je kričal: »Jaz sem nedolžen!« Prepeljali so ga na sodišče, kjer so ga zaslišali. Tam je izpovedal, da je oddal prve strele, ker ni bila uslišana njegova ljubezen. Obleganje stolpa je insceniral po nekem romanu, ki ga je čital. Šele, ko je bil Tomšič aretiran, se je prebivalstvo upalo priti iz hiš. Tomšič je ustrelil dve osebi, štiri je težko ranil, 13 pa lahko. Razen tega je ustrelil dva psa in tri prašiče.

* **Naseljevanje v Novi Srbiji.** — Srbska vlada je dobila dosedaj nad 2000 prošenj za zemljišča v Novi Srbiji. Vsi prošniki so Slovani, med njimi mnogo Slovencev. Slovenci imajo vsi precej premoženja in so preskrbljeni vsi s poljedelskim orodjem. Vsak naseljencec dobi najmanj 5 ha zemljišča. Iz Amerike se je prigrasilo nad 10.000 Srbov. Iz Nove Srbije se izseljujejo Mohamedanci, dosedaj jih je že odšlo čez 90.000. Srbska vlada dovoli Mohamedancem, ki se izselijo, znižano vožnjo in druge ugodnosti, ne smejo pa prodati zemljišč in nimajo po pobegu nobene pravice do svojega zemljišča.

s **Brezposelnost v Ameriki.** Zadnje štiri mesece se je vrnilo iz Severne Amerike v razne kraje okrog 400.000 delavcev, ali dvakrat več, kakor lansko leto. Samo v New - Jorku je 350.000, v Chicagu 300 tisoč ljudi, ki ne morejo dobiti nobenega dela. Večinoma so to priseljenci iz Evrope. Jako veliko število jih je šlo peš

proti vzhodu do luke, ker niso več imeli denarja za vožnjo! V vseh ameriškimi listih je čitati opetovano pozive delavcem, naj ne hodijo v Ameriko, ker tam ni dela zanje. Vse preveč ljudi išče sreče in denarja v Ameriki, ki se je izčrpala in ne more rediti tako ogromnega števila domačinov in priseljencev.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
dr. Vladimir Ravnihar, državni poslanec.

Loterijske številke.

Dvignjene v soboto, dne 6. junija 1914.

Dunaj: 49 37, 62 9, 82.

Dvignjene v sredo, dne 10. junija 1914.

Brno: 44, 25, 85, 87, 89.

Gradec: 56, 10, 15, 66, 81.

Moški in ženske, ki so pri

boleznih sečne cevi

(iztok svež in zastaran) brezuspešno poskušali vse mogoče, naj takoj zahtevajo brezplačnega pojasnila o popolnoma neškodljivem, povsod lahko izvršljivem zdravljenju v zaprti kuverti, brez vsakega nataska. Ozdravljenje v okoli 10 dneh. Cena jako zmerna. Ob neuspešnosti znesek nazaj.

Dr. med. J. Seemann, Sommerfeld 84

(Bez. Frankfurt-Oder.)

Potrebna zdravila pošlje ob naročitvi dunajska ali budimpeštanska razpošiljalnica, v izogib vsem carinskim neprilikam. 94

Najboljši češki nakupni vir.

Ceno posteljno perje:

1 kg sivega, dobrega, puljenega 2 K, boljšega 2 K 40 h, prima polbelega 2 K 80 h; belega 4 K; belega, puhastega 5 K 10 h; 1 kg velefinnega, snežnobelega, puljenega 6 K 40; 8 K; 1 kg puha, sivega 6 K; 7 K; belega, finega 10 K;

najljepši prani puh 12 K. — Kdor vzame 5 kg dobi franko.

Zgotovljene postelje

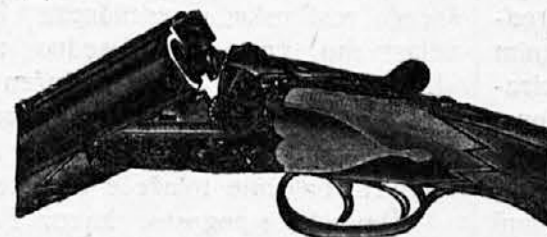
iz gostonitega rdečega, modrega, belega ali rmenega nanjinga, pernica, 180 cm dolga, 120 cm široka, s 2 sglavniki, vsak 80 cm dolg, 60 cm širok, napoljen s novim, sivim, jako sthnovitim puhastim posteljnim perjem 16 K; napolnjen 20 K; puh 24 K; same pernice po 10 K, 12 K; 14, 16 K; sglavniki 8 K, 3 K 50 h, 4 K. — Pernice 200 cm dolge, 140 cm široke K 18—, K 14-70, K 17-80 in K 1—; sglavniki 90 cm dolgi, 70 cm široki K 4-50, 5-20 in K 5-70; podpernica iz močnatega rižastega gradla, 180 cm dolga, 116 cm široka, K 12-80, K 14-80. Rapošiljanje po povzetju od 12 K naprej franko. Dovoljeno je zamenjati, za neugajajoče se vrne denar. 63

S. Benisch, Dešenice, št. 953, Češko.

Bogatilo ilustrovan cenik zastoj in franko.

Edina SLOVENSKA orožna tovarna

DRUŽBA: PUŠKARNA „P. WERNIG“
BOROVlje - KOROŠKO

PISITE PO:

CENIK

1914 61

LOVSKE PUŠKE

STRELIVO
POPRAVILA

Ženske pri motivah (zastajanju krvi) ne jemlje kroglic, tablet, praška, čaja brez vrednosti. Mojo prijetno zauživalno, preizkušeno zajamčeno neškodljivo sredstvo pomaga zanesljivo. Vsak dan dobim prostovoljna zahvalna pisma. Velika škatlja K 4.85 poštne prosto.

Diskretno pošilja dr. med. **H. Seemann, Sommerfeld 84 (Niederlausitz.)**

Na željo se dopošlje iz dunajske ali budimpeštanske razpošiljalnice, zatorej carinske neprilike izključene. 94

Aškerčevo poslednje delo:

Atila v Emoni.

Cena broširane knjige 1.40 K, vezane 2.40 K; po pošti 20 v več.

Naroča se v

Narodni knjigarni v Ljubljani.

PALMA

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Stritarjeva ulica šte. 2., lastna hiša.

Obrestuje vloge na knjižico s $4\frac{1}{2}\%$ v tekočem računu najugodneje. Z ozirom na svoj polnovplačani delniški kapital 8.000.000 kron in 1.000.000 kron rezervnih fondov ponuja največjo varnost za vsaj tuj denar. Promet na leto do 1400 milijonov kron. Poskrbuje vse denarne zadeve najkulantneje. 6

Podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici in Celju.

Poslovalnica I. c. kr. avstrijske državne razredne loterije.

Mestna hranilnica ljubljanska

Ljubljana, Prešernova ulica št. 3.

Največja slovenska hranilnica!

Denarnega prometa koncem leta 1913	K	700,000.000.—
Vlog	K	43,000.000.—
Rezervnega zaklada	K	1,330.000.—

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje po

$4\frac{1}{2}\%$

brez odbitka. Hranilnica je **pupilarno varna** in stoji pod kontrolo **C. kr. deželne vlade.**
Za varčevanje ima vpeljane **lične domače hranilnike.**

Neokužen dvor,

zdrave živali, ki dobro prebavljajo in rade žro, krepko, težko krasno živino, krave, ki dajo veliko mleka in kure, ki neso veliko jajec, imajo vsi kmetovalci, ki se ravnaajo po 10 zapovedih za kmetovalca in primešajo piči 2-3 krat na mesec **Mastina**. **Mastin** je dr. Trnkócyja redilno varovalno sredstvo. Živina ne živi samo od tega kar požre, ampak od tega kako da prežveči. — **Mastin** je bil s prvimi kolajnami odlivan in ga porabljaajo milijoni previdnih kmetovalcev. Idi k svojemu trgovcu in kupi zavoj **Mastina** za 60 vin., 10 zapovedi pa zahtevaj zastonj, tudi če ne želiš **Mastina**, ali pa piši ti ali tvoj trgovcu tvorniški zalogi: **Lekarna Trnkócy v Ljubljani, zraven rotovža**. Ta lekarna razpošilja 5 zavojev **Mastina** za 4 K poštne prosto.

Ali je dobiti točno in neškodljivo učinkujočega sredstva proti

moški oslabelosti?

Velezanimiv opis o presenetljivem razkritju nemškega potovalca po Afriki (pripoznano tudi od številnih nemških in inozemskih profesorjev in zdravnikov) razpošilja za 20 h za poštino v zaprtem dvojnem pismu brez natiska 94

dr. med. H. Seemann, Sommerfeld 84 (Ffo.).

Gospodje vsake starosti, ki so doslej brezuspešno rabili vse mogoče (aparate, kroglice, metode, praške takozvana ojačila itd.), mi bodo po prečitanju mojega opisa hvaležni. Pišite takoj, ker je na razpolago samo omejeno število eksemplarov.

Citajte slovenska zgodovinska romana:

Kralj Matjaž.

Cena 2 K, po pošti 20 vin. več.

Opatov praporščak.

Cena 1.80 K, po pošti 20 vin. več.

Obe knjigi se dobivata v

Narodni knjigarni v Ljubljani.

Sifilitiki!

Pojasnilno brošuro o hitrem in temeljitem ozdravljenju brez motenja poklica, brez ponovitve, brez živega srebra in drugih strupov, brez vbrizgavanja, brez škodljivih postranskih učinkov

razpošilja diskretno za 20 h za poštino v zaprti kuverti brez kakega natiska

dr. med. H. Seemann, Sommerfeld 84 (Lausitz). 94

Stanovanjski odsek „Slov. Sok. Zveze“ v Ljubljani

potrebuje za nastanitev udeležencev letošnjega zleta dne 15., 16. in 17. avgusta

približno 100.000 kg slame.

Slamo dobaviti bode najkasneje

do 1. julija 1914.

na stanovanjski odsek Sokolskega zleta v Ljubljani (načelnik mag. svetnik Janko Bleiweis Trsteniški)

V ponudbah je navesti ali dotičnik slamo le proda in za katero ceno, ali je pa tudi pripravljen proti odškodnini, ki jo je navesti, po uporabi slamo prevzeti zopet nazaj.

V ponudbah je tudi izrecno navesti, da je ponudnik pripravljen položiti kavcijo 10% dogovorjene kupnine, oziroma odškodnine, katera kavcija zapade v slučaju, da slame v določenem času ne dobavi na določene prostore.

Ustanovljena 1881.

Bačun: Pri avstr. pošt. br. št. 878.406.
Pri ogr. pošt. hran. št. 19.864.

Telefon števil. 185.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

r. z. z. n. z.

v Ljubljani, na Dunajski cesti št. 18

v lastnem združnem domu.

Žiro-konto pri avstro-ogrski banki.

Obrestuje hranilne vloge po 4 ³/₄ %

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje posojilnica sama za svoje vložnike.

Posojilnica posojuje svoj denar na varna kmečka posestva, radi tega je tudi ves denar pri njej popolnoma varno naložen.

Gospodarstvo posojilnice vodijo gospodje:

Ivan Knez, veletržec in veleposestnik v Ljubljani.
Andrej Šarabon, veletržec in posestnik v Ljubljani.
Josip Lenče, veletržec in posestnik v Ljubljani.
Ivan Mejač, veletržec v Ljubljani.

Anton Pogačnik, posestnik v Spodnji Šiški.
Frano Jaro, posestnik v Medvodah.
Avgust Jenko, posestnik v Ljubljani.
Alojzlj Vodnik, kamnosek in posestnik v Ljubljani.

Rezervnega zaklada kron 800.000.

Upravno premoženje koncem leta 1912 kron 19.000.000.

Uradne ure vsak dan od 8.—12. in od 3.—4.

Ob sobotah in dnevih pred prazniki od 8.—1. popoldne.